

Література:

1. Горский И.В. Налоговый потенциал в механизме межбюджетных отношений / Горский И.В. [Текст] // Финансы. - 1999. - №6. - С. 10-27.
2. Каламбет С.В. Податковий потенціал: теорія, практика, управління: [наукова монографія] [Текст] / С.В. Каламбет. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2001. - 304 с.

Магопець О. А.

кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Роль податкових інструментів у стимулюванні інноваційної діяльності полягає, насамперед, у можливості держави спонукати платників податків здійснювати відповідну діяльність через відмову від певної частини коштів, які у вигляді податків повинні надходити від суб'єктів підприємницької діяльності до бюджетів різних рівнів. Як правило, такі кошти залишаються у розпорядженні відповідних суб'єктів підприємницької діяльності з метою їх спрямування на проведення НДДКР, використання і комерціалізацію їх результатів, впровадження інновацій, модернізацію виробництва тощо.

Аналіз закордонної практики та вітчизняних здобутків в сфері податкового стимулювання інноваційної діяльності засвідчує, що інструментами такого стимулювання здебільшого виступають податкові пільги. Податкова пільга – це передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності певних підстав (п. 30.1 Податкового кодексу України), під якими розуміють особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат [1].

Податкові пільги надаються шляхом :

- податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;
- зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку і збору;
- встановлення зниженої ставки податку та збору;
- звільнення від сплати податку та збору (п. 30.9 Податкового кодексу України) [1].

Нині в Україні у якості податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності застосовуються податкові пільги у вигляді звільнення від оподаткування певних видів діяльності та окремих операцій у межах визначених видів діяльності за обмеженим переліком податків і зборів, а саме: податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість та плати за землю.

Світова практика застосування податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності налічує значно більший арсенал податкових пільг, хоча перелік податків і зборів в межах яких вони застосовуються теж не дуже широкий, здебільшого це податки, що стосуються оподаткування капіталу, праці й споживання.

В межах оподаткування податку на прибуток ефективно використовуються такі інструменти стимулювання інноваційної діяльності, як [2, с. 20-35]:

– списання поточних витрат пов'язаних з НДДКР (передбачає списання витрат у тому звітному році, у якому вони фактично здійснювались. У випадку виникнення збитків, останні можуть бути віднесені на майбутні або ж минулі звітні періоди);

– податкова знижка (вирахування) (передбачає зменшення бази оподаткування податку на прибуток на певний відсоток вартості НДДКР);

– податковий кредит на НДДКР (передбачає зменшення суми нарахованого податку на прибуток на певну величину витрат пов'язаних з НДДКР, що визначається процентною ставкою податкового кредиту. Право на таку пільгу виникає при наявності витрат на НДДКР (за обсягом – величина податку зменшується на частку загальної фактичної суми витрат на НДДКР у звітному періоді) або ж їх приростом (зміна показника у порівнянні з попереднім рівнем – величина податку зменшується на певну частину перевищення витрат на НДДКР у звітному періоді порівняно з попереднім періодом));

– спеціальні режими амортизації основних засобів (спрямовані на стимулювання придбання капітальних активів, необхідних для провадження НДДКР. Використовується так звана «вільна» амортизація (відсутній встановлений метод списання, передбачає можливість одномоментного повного списання всіх інноваційних капітальних витрат в перший рік експлуатації) і прискорена амортизація (дозволяє списувати більші суми в перші роки експлуатації, ніж у наступні, протягом періоду корисного використання, або ж скорочує строки списання порівняно із строком фактичного використання));

– податкові канікули (передбачає звільнення від оподаткування прибутку отриманого від реалізації інноваційних проектів на певний період або ж звільнення від оподаткування на певний період прибутку, отриманого суб'єктом інноваційної діяльності);

– зменшення ставок податку на прибуток (передбачає зменшення ставок оподаткування для суб'єктів інноваційної діяльності або ж зменшення ставок податку з прибутку, отриманого від реалізації інноваційного проекту (продукції)).

Певний стимулюючий ефект мають пільги спрямовані на зменшення прибуткового оподаткування і соціальних внесків. Так, для фізичних осіб, які відносяться до наукового персоналу застосовується податковий зарплатний дослідний кредит, дія якого спрямована на зменшення величини податків на заробітну плату наукового персоналу і внесків (податків), які сплачуються із фонду заробітної плати такого персоналу.

Практично у всіх розвинених країнах світу, де існують податки на споживання, застосовуються знижені (диференційовані) ставки ПДВ на товари інноваційного призначення, або ж передбачено звільнення від оподаткування відповідних операцій.

Отже, застосування податкових інструментів для стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання властиво більшості країн світу, а стрімкий інноваційний розвиток їх національних економік довів їх ефективність, що у свою чергу підкреслює можливість і доцільність використання відповідних податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності в Україні, навіть попри неоднозначне сприйняття податкових пільг, внаслідок складності їх адміністрування.

Література:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.
2. Налоговое стимулирование инновационных процессов / под ред. Н. И. Ивановой: [монография]. – М.: ИМЭМО РАН, 2009. – 160 с.

